

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 2281/24
9.5.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судије Сање Агатоновић, председника већа и судија Весне Секулић и Данице Косовац, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Никола Спајић, адвокат из Новог Сада, Алексе Шантића 68/7, против тужене Републике Србије коју заступа Државно правобранилаштво, са седиштем у Београду, Косовска 31, ради накнаде штете, одлучујући о жалби тужене изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П 10305/22 од 15.12.2023. године, у седници већа одржаној дана 9.5.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 10305/22 од 15.12.2023. године у првом и другом ставу изреке пресуде.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена жалба тужене изјављена против решења садржаног у трећем ставу изреке пресуде Првог суда у Београду П 10305/22 од 15.12.2023. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 10305/22 од 15.12.2023. године, првим ставом изреке усвојен је тужбени захтев, па је обавезана тужена да тужилци на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде права на породични живот исплати износ од 1.200.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења 15.12.2023. године до исплате. Другим ставом изреке, обавезана је тужена да тужилци на име накнаде трошкова поступка исплати износ од 257.562,50 динар са законском затезном каматом од извршности до исплате. Трећим ставом изреке, ослобођена је тужилца обавезе плаћања судских такси.

Благовремено изјављеном жалбом тужена је побијала првостепену пресуду из свих разлога прописаних чланом 373 став 1 Закона о парничном поступку (“Службени

гласник Републике Србије” број 72/11...18/20). Трошкове другостепеног поступка одређено је тражила.

Испитујући правилност првостепене пресуде сагласно овлашћењима предвиђеним чланом 386 Закона о парничном поступку, Апелациони суд је оценио да је жалба тужене делимично неоснована, а делимично недозвољена,

У поступку пред првостепеним судом нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку на које другостепени суд пази по службеној дужности, а изрека првостепене пресуде у потврђујућем делу је јасна и у њеном образложењу су дати потпуни разлози о битним чињеницама, који су сагласни са изведеним доказима, због чега се она неосновано побија и због битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца се породила дана ...1972. године у Гинеколошко-акушерској болници Београд у Народног фронта 62 у Београду и родила је мушко дете. У потврди о смрти издатој од стране Специјалне болнице за недоношчад као време рођења наведено је време 18.00 часова, а у потврди ГАК 17.45 часова. Тужилца је одмах након порођаја видела мушко дете које је плакало, а која је приликом виђања и држања проценила да је тежине око 3.500 грама, па сматра да није било потребе за транспортовањем детета из Гинеколошко-акушерске болнице Београд у Специјалну болницу за недоношчад (сада Институт за неонатологију). Процену тежине новорођеног детета тужилца је засновала упоређујући тежину тог детета са тежином касније рођене још двоје деце која су била тежине око 3.500 грама. У наведену установу дете је према регистру примљене деце из 1972. године примљено дана ...1972. године, без обавештења родитеља, иако постоји прописана процедура. Институт за неонатологију је својим дописом број 353/2 од 1.2.2023. године, обавестио првостепени суд о документацији коју поседује и о тачној процедури која се спроводи приликом смрти пацијента. Наведено је да Институт не поседује потврду о смрти за дете тужилце, нити историју болести где је евидентирано да је наступио *exitus letalis* са *dg* и потписом лекара који је установио смрт. Достављена је само копија регистра примљене деце из 1972. године и копија странице матичне књиге из 1972. године. У случају смрти пацијента процедура је таква да се обавезно попуњава документ - потврда о смрти на прописаном обрасцу, коју потписује лекар који је констатовао смрт, у три примерка. Навели су да у медицинској документацији немају потврду о смрти за дете тужилце, али би исту требало да има матична служба Општине Савски венац, којој је пријављена смрт детета, на основу које је чињеница смрти уписана у МКУ наведене општине. Због недостатка медицинске документације, Институт не располаже податком да је код детета ..., мушког пола, обављена обдукција. У Институту се нису вршиле обдукције, јер исти није био регистрован за ту делатност. Институт такође не располаже доказима о томе како је поступљено са умрлим пацијентом у конкретном случају, али је дугогодишња пракса да се у случају смрти пацијента историја болести доставља пријемној амбуланти после 3 сата од смрти болесника, а ако је пацијент преминуо ноћу, онда ујутру до 08.00 сати. Телеграм се родитељима шаље на основу историје болести, где је евидентирано да је наступио *exitus letalis* са *dg* и потписом лекара који је установио смрт, а да је од часа смрти прошло 3 сата. Леш се санитарно прима и прописно обележава после истека 3 сата од смрти, односи у болничку капелу и смешта

у расхладни уређај до доласка радника градске капеле, медицинска сестра – администратор у пријемној амбуланти куца спроводницу леша и штампа у 3 примерка, потврду о смрти у 3 примерка и даје лекару који констатује смрт на потпис и попуњава другу страну потврде о смрти ручно, у коју се уписује датум и време смрти, дијагноза и други слични подаци. Потврда о смрти се на тај начин попуњавала до 2019. године, када је у Институт уведен нови информациони програм и од када све податке на потврди о смрти уписује лекар који је констатовао смрт. Медицинска сестра – администратор уписује податке умрлог детета у књигу умрлих, а затим се две потврде о смрти и статистички листић шаљу у матичну службу Општине Савски венац, која доставља дозволу за сахрану после уписа у МКУ и извод из МКУ за преминуло дете. Родитељи су у обавези да се након обавештења о смрти детета јаве, односно, лично дођу у Институт ради спровођења законске процедуре. Леш преминулог се у Институту не може предати родитељима, већ се родитељи упућују у капелу ради договора о сахрањивању. Након окончања наведене процедуре, позива се градска капела ради преузимања тела. По позиву ЈКП “Погребне услуге” својим возилом, јер болница није регистрована за превоз посмртних остатака и уз потпис о преузимању преминулог пацијента од стране радника ЈКП одвози се тело до Градске капеле у Делиградској 36 или уколико је одређена обдукција у за то надлежну установу, а након обдукције у градску капелу. Институт не располаже подацима о сахрањивању умрлих пацијената.

Према допису Института за патологију Медицинског факултета у Београду број 02 -173/23 од 17.2.2023. године произлази да је рађена обдукција мушког новорођенчета ..., рођеног у ..., преминулог у Специјалној болници за недоношчад у Београду. Ткивни узорци (парафински калупи) из обдукције број 496/72 нису пронађени у архиви Института за патологију, нити је била пракса ни законска обавеза узимања ткивних узорака. Достављена је фотокопија дела деловодника из 1972. године, из које произлази да је за мушко дете ... под редним бројем 496/72 уписана чињеница смрти дана ...1972. године у 01.00 часова, да је дете примљено у Институт дана 1.6.1972. године у 11.30 часова са дијагнозом *haematocephalus internus eks esternus*. Деловодник су потписали лаборанти, обдуцент, уз потпис лица које је дана ...1972. године потврдило пријем записника. Наведено је да је обдукција извршена дана ...1972. године и да је исту извршио... и асистент... Из истог произлази да је потписан од стране асистента ... На дну је назначено име ..., без потписа тог доктора, у заглављу је написано Патолошки институт Медицинског факултета “Специјална болница за недоношчад”, али не постоји ни печат наведене установе на записнику о обдукцији.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је најпре разматрајући приговор недостатка пасивне легитимације на страни тужене, оценио да је иски неоснован, с обзиром да из података анализираних у пресуди ЕСЈП у случају Зорице Јовановић против Републике Србије произлази да је до повреде права тужиље на поштовање породичног живота, дошло од стране запослених у породициштима и од стране органа тужене, због тога што нису постојали адекватни прописи који би право тужиље и осталих родитеља на поштовање породичних живота заштитили од било чијег мешања и који би им омогућили делотворно уживање тог права. Тужена је била дужна да још у време када су здравствене установе предузимале радње које су довеле до мешања у права тужиље и осталих родитеља на слободан приватни и породични живот, а које установе су биле под контролом тужене, тако што је тужена вршила надзор над радом здравствених усанова, да предузме све мере за кориговање њиховог

рада, које укључују и мере потребне да се онемогући да се родитељима новорођене деце ускраћују основна права човека. Такође, тужена је била дужна да благовремено реагује на душевну патњу родитеља који сумњају да су им деца нестала и да омогући спровођење делотворног истражног поступка који би родитељима могао пружити поуздане информације о судбини њихове деце, па и тужиљи као мајци, а која се обраћала једном од удружења родитеља тзв. несталих беба које су јавно указивале на потребу решавања тог питања. Првостепени суд је, разматрајући приговор застарелости потраживања, оценио да исти није основан, имајући у виду трајни карактер повреде тужиљиног права на породични живот, с обзиром да тужена истој није пружила поуздане информације о судбини њеног детета, иако је била дужна да створи адекватне механизме који би омогућили да се испитају све околности конкретног случаја и да се тиме отклони свака сумња у неизвесност, те да је тужиља све време, до подношења тужбе у овој парници, а и након тога, трпела штету, због пропуста тужене, те да није протекао рок прописан одредбом члана 376 Закона о облигационим односима у време подношења тужбе. Првостепени суд је у складу са чланом 8 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода оценио да постоји одговорност тужене за насталу штету тужиље, с обзиром да иста није предузела одговарајуће мере да би се окончао трајно стање повреде њеног права.

Одлуку о висини накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде права личности првостепени суд је донео у складу са чланом 200 Закона о облигационим односима, имајући у виду све субјективне и објективне околности конкретног случаја, имајући у виду значај повређеног добра и циљ коме служи та накнада, али и о томе да се не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом, па је тужиљи за претрпљени душевни бол због сумње о судбини њеног детета које је родила дана ...1972.године, која сумња није могла бити разјашњена услед низа пропуста и неправилности у раду органа тужене, те како је право на породични живот једно од Уставом загарантованих права досудио износ од 1.200.000,00 динара са законском затезном каматом у складу са чланом 277 Закона о облигационим односима почев од дана пресуђења до исплате.

По оцени Апелационог суда првостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио материјално право дајући за своју одлуку у потврђујућем делу јасне и довољне разлоге које у целости прихвата Апелациони суд и сходно члану 396 став 2 Закона о парничном поступку на исте упућује.

Неосновани су жалбени наводи тужене о погрешној примени материјалног права – одредбе члана 376 став 1 Закона о облигационим односима код оцене приговора застарелости потраживања указивањем да потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од кад је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило, а да у сваком случају то потраживање застарева за пет година од када је штета настала.

У конкретног случају, правилно је првостепени суд оценио да тужиља трпи штету због тога што државни органи нису створили адекватне механизме који би омогућили да се испитају све околности конкретног случаја и да се тиме отклони свака сумња у неизвесност, а што су били дужни, те да је тужиља све време до подношења тужбе у овој парници и након тога трпела штету. Иако се тужиља због сумње која се

појавила о судбини детета које је родила обраћала државним органима током 2017.-2018.године, са захтевом да је информишу о статусу и судбини њеног новорођеног детета, то исти нису учинили. Поднела је кривичне пријаве ОЈТ у Београду, на које није добила одговор. Од тада, па до дана подншења тужбе 20.3.2019.године није протекао рок застарелости прописан цитираном одредбом члана 376 став 1 и 2 Закона о облигационим односима, па је правилно првостепени суд закључио да није основан приговор застарелости потраживања истакнут од стране тужене.

Неосновани су жалбени наводи тужене о погрешној примени материјалног права указивањем да не постоји основ одговорности тужене пошто не постоји неправилан и незаконит рад било којег државног органа.

Према одредби члана 145 став 2 Устава Републике Србије судске одлуке се заснивају на Уставу, закону, потврђеном међународном уговору и пропису донетом на основу закона. Одредбом члана 16 став 2 Устава Републике Србије прописано је да су општеприхваћена правила међународног права и потврђени међународни уговори саставни део правног поретка Републике Србије и да се непосредно примењују. Због тога се, од ратификације, и Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода непосредно примењује (Закон о ратификацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода „Службени лист Србије и Црне Горе“, међународни уговори број 9/03, 5/05, 7/05 и међународни уговори број 12/2010), па судови своју одлуку могу засновати и на Евроској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода, у смислу већ цитиране одредбе Устава Републике Србије. Устав Републике Србије, у одредби члана 18 став 3, прописује како се одредбе о људским и мањинским правима тумаче – у корист унапређења вредности демократског друштва, сагласно важећим међународним стандардима људских и мањинских права, као и праксе међународних институција које надзиру њихово спровођење. Када се говори о пракси међународних институција, пре свега се имају у виду пресуде Европског суда за људска права, и то не само оне донете против Републике Србије, већ и других држава уговорница Европске конвенције.

Према члану 8 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота, дома и преписке. Право на породични живот јесте право чланова породице да живе заједно и да развијају међусобне односе, тако да је обострано уживање родитеља и детета у заједничком друштву основни елемент породичног живота сагласно члану 8 Европске конвенције. Иако је држава у обавези да се уздржава од било каквог мешања, уплитања, задирања или насртаја у заштићена права појединаца које би било супротно члану 8 став 2 Конвенције, држава има и позитивне обавезе, јер се од ње очекује да активно делује са циљем делотворне заштите права на поштовање приватног и породичног живота. Према томе, родитељи имају право да у случају сумње о судбини и статусу њихове новорођене деце сазнају истину о томе, а држава обавезу да им о томе пружи поуздане информације. С обзиром да тужиља од државних органа није добила захтеване информације, повређено је њено право на породичан живот, због чега има право на правичну новчану накнаду због повреде тог права сагласно одредби члана 200 Закона о облигационим односима.

Приликом доношења одлуке Апелациони суд је ценио и остале жалбене наводе,

али их посебно не образлаже, јер су без утицаја на могућности другачијег пресуђења.

Правилно је првостепени суд у складу са члановима 153, 154 и 163 Закона о парничном поступку одлучио о трошковима поступка чију висину је определио сагласно одредбама Адвокатске тарифе важеће у време пресуђења.

Са изложеног применом члана 390 у вези са чланом 387 став 1 тачка 2 и применом члана 401 тачка 2 Закона о парничном поступку одлучено је као у првом ставу изреке ове пресуде.

Имајући у виду да је решењем садржаним у трећем ставу изреке побијане пресуде тужиља ослобођена обавезе плаћања судске таксе, то је због недостатка правног интереса тужене за изјављивање жалбе, иста као недозвољена одбачена у складу са чланом 401 тачка 1 и чланом 389 став 1 у вези са чланом 378 став 3 Закона о парничном поступку и у вези са чланом
, па је одлучено као у другом ставу изреке.

Како тужена није успела са жалбом, применом члана 165 став 1 у вези са чланом 153 став 1 Закона о парничном поступку одбијен је као неоснован њен захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка, одлуком садржаном у трећем ставу изреке.

Председник већа-судија
Сања Агатоновић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић